

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

עין משפט
גד מצוה
ז' א מיי פט"ו מהל'
מעשה קדמית הלכה
טו:
ז' ב מיי פ"א ס"ס הלכה
ז':

מו:

אלו עוברין פרק שלישי פסחים

מסורת הש"ס עם הוספות

(א) בלה יב. [ע"ש] מכות
כ"א: [ע"ש]. (ב) ע"י תוס'
עירובין לח: ד"ה אמר.
(ג) עיין מ"ק דף ג.
(ד) מ"ק ב. ב. (ה) שבת
קנ"ג. (ו) ויקרא כא א.
(ז) במדבר ו ג. (ח) לעיל
כב. (ט) שמות טז כב.
(י) ויקרא יט יט.
(יא) [וע"ש מוספות סוכה
לו: ד"ה מקורלות].
(יב) [שבת עג:]. (יג) [עין
מ"ש מוספות תולין קמ"א.
ד"ה לא זריכה וכו' שם
ריב"א]. (יד) ביצה דף יב.
והד"ה ה"ג. (טו) כב.
(טז) ע"י תולין דף ק"א.
(יז) [וע"ש לו:].

ושביעית. דעובר משום שדך לא חורט. וחורט חולדה דזורע^א כגון חורט לכסות את הזריעה: ובכ"איים בכרם. דזהדי דקא חרש מחפה בכלאים והמחפה בכלאים לוקה^ב הרי חמשה ו"ט הרי ששה. ושנת לא חנה משום דלאו שניתן לאזהרת מיתת צ"ד הוא דאין לוקין עליו^ג. וכהן ונזיר אבית הטומאה. שזה בית הקדשות והוא כהן ונזיר ויש כהן לאו דכהן לנפש לא יטמא^ד ולאו דנזיר על נפש מת לא יצא^ה: אחריתה. משום לאו ד"ט לא לילקי: דם צפור. הואיל ואי מודמני ליה פריס ומיות טובא: באבנים. ללא חזו לכיסוי: ראיות צבותשן. קושית היא: בצ"ח יד. ע"י שניו דשבת צעלמא הוא וכיון דמדאורייתא שרי פסקע ליה מלקות: שינא. טיט לא ובלול: מתונתא. ארץ לחה ראויה לזריעה ואינה נעשית עפר אס צא לזריעה היא מדנקת ונגבלת: לוקה משום מבש"ל גיד ב"ש. ציטול שאינו ראוי ולוקה משום מצל צמר צחלב אפילו הוא מול וקסבר יש צגידים צומן טעם^ו וכשר הם: משום הבערה. שלא לזרן דהבערה מלאכה לעצמה וציטול מלאכה לעצמו: גיד הנשה ש"ל נבלה. דלוקה על אכילתו משום נבלה: שתיים ע"ל אכילתו. אוכל גיד ואוכל צמר צחלב: ש"ש ע"ל בישולו. משום הבערה ד"ט ומשום ציטול ד"ט ומשום מצל צמר צחלב אפילו צמול: ועי"ל עצי מוקצה. דהשתא ליכא למימר הואיל דמדאורייתא אסור להשתמש בלא מוקצה צ"ט: מוקצה דאורייתא. צממיה: והבינו. צממון שממון כל צרכו^ז היום ויאמר דבר זה לזרן היום דמשום טורח מלאכה שנת לא צריך דהכתיב^ח את אשר תאפו אפו

הנהגות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שה ולא
הצטרף פי' וכו' ור"י פי'
דהאי קרא משמע נפקח
דכתיב ציה שה משום
א"כ אתא קרא שיביאו
פסח מדבר שיכול
להיות אחת פי' נקבה
דהיינו תולין ולא בכור
ושה אחת כתיב
וקאמר וכו':

גליון הש"ס

גמ' אחריתה דא
ליחייב. ע"י טורי אן
מגרי' נאצי מלאים דף י'
ד"ה וכלל: שם ועי"ל
עצי מוקצה. ע"י מג"א
פי' ש"ס סק"ט:

תורה אור השלם

(א) והיה ביום הששי
והבינו את אשר יביאו
והיה משנה על אשר
ילקחו יום יום:
[שמות טו, ה].
(ב) ויום השביעי שבת
לך אלהיך לא
תעשה כל מלאכה
אתה ובן ובתך עבדך
ואמתך ובהמה ורִגְלְךָ
אשר בשעריך:
[שמות כ, ב].
(ג) ושה אחת מן הצאן
מן הפאתים ממשקה
ישראל למנהג ולעודה
ולשלימים לזכר עליהם
נאם אדני אלהיהם:
[ויקרא כה, טו]

ליקוטי רש"י

ושביעית. נמי משום
זורע בשביעית. ביום
שוב. דקעדיד חרישה
צ"ט. כהן. והוא טיר
הולך במקום טומאה
אחר מתרשמו דלכא סד
לאו משום כהן לנפש לא
יטמא צממיו, ומד משום
זיר על כל נפשות מת לא
יצא. המבש"ל גיד
הנשה וכו' לוקה
משום מבש"ל גיד.
ציוס טוב ומשום מצל
צמר צחלב קסבר יש
צממין צומן טעם נכחה
כא: שצבול אב מלאכה
הוא וצבול גיד דבר
ועמד באסור ואינו ראוי לאכילה
כל מלאכה דלא הותר אלא
לזרן. ולוקה משום
מבש"ל בשר בחלב.
לאו משום יום טוב
דמלקות דשול י"ט הא
מני ליה. אלא אפילו הוא
מול לוקה משום מצל
צמר צחלב דכתיב לא
רבי

ואת אשר תצטלו צטלו וכיון דלאו מוזמן הוא והכתיב קראו הכנה היא לה מלאכה ועובר עליה משום לא תעשה כל מלאכה: בעאי. שאלמי: מאפר. אמו ומוקלה הוא שאינו נכנס לייסוד ימים רבים: תמיד. עולה^א של ציפור: מהו. ליקרב: שה ולא את הבכור. ממיתתה היא ודרשה קרא דמחוקל (מה) גדי קרבנות ושה אחת מן הצאן מן המאמץ ממשקה ישראל^ב: שה ולא את הבכור. דשה משמע שיהא ראוי להיות צין זכר צין נקבה דכולן צללן שה וצבור אינו אלא זכר: והוא מעשר. דמעשר צממה אינו ראוי להקדישו לקרבן אחר. והכי משמע אחד^ג שיהא לצד ולא זה שאינו צא אלא מכלל עשרה: מן הצאן. ולא כל הצאן מיעוטא הוא להוציא פלגם יאל מכלל צבצב ולכלל איל לא צא והיינו כל חודש שלשה עשר דכצב צן שנה הוא ואיל משנכנס לשנה שניה חודש שלם והכי מפרש לה צממ' פרה (פ"א משנה ג): מן

ואת אשר תצטלו צטלו וכיון דלאו מוזמן הוא והכתיב קראו הכנה היא לה מלאכה ועובר עליה משום לא תעשה כל מלאכה: בעאי. שאלמי: מאפר. אמו ומוקלה הוא שאינו נכנס לייסוד ימים רבים: תמיד. עולה^א של ציפור: מהו. ליקרב: שה ולא את הבכור. ממיתתה היא ודרשה קרא דמחוקל (מה) גדי קרבנות ושה אחת מן הצאן מן המאמץ ממשקה ישראל^ב: שה ולא את הבכור. דשה משמע שיהא ראוי להיות צין זכר צין נקבה דכולן צללן שה וצבור אינו אלא זכר: והוא מעשר. דמעשר צממה אינו ראוי להקדישו לקרבן אחר. והכי משמע אחד^ג שיהא לצד ולא זה שאינו צא אלא מכלל עשרה: מן הצאן. ולא כל הצאן מיעוטא הוא להוציא פלגם יאל מכלל צבצב ולכלל איל לא צא והיינו כל חודש שלשה עשר דכצב צן שנה הוא ואיל משנכנס לשנה שניה חודש שלם והכי מפרש לה צממ' פרה (פ"א משנה ג): מן

ואת אשר תצטלו צטלו וכיון דלאו מוזמן הוא והכתיב קראו הכנה היא לה מלאכה ועובר עליה משום לא תעשה כל מלאכה: בעאי. שאלמי: מאפר. אמו ומוקלה הוא שאינו נכנס לייסוד ימים רבים: תמיד. עולה^א של ציפור: מהו. ליקרב: שה ולא את הבכור. ממיתתה היא ודרשה קרא דמחוקל (מה) גדי קרבנות ושה אחת מן הצאן מן המאמץ ממשקה ישראל^ב: שה ולא את הבכור. דשה משמע שיהא ראוי להיות צין זכר צין נקבה דכולן צללן שה וצבור אינו אלא זכר: והוא מעשר. דמעשר צממה אינו ראוי להקדישו לקרבן אחר. והכי משמע אחד^ג שיהא לצד ולא זה שאינו צא אלא מכלל עשרה: מן הצאן. ולא כל הצאן מיעוטא הוא להוציא פלגם יאל מכלל צבצב ולכלל איל לא צא והיינו כל חודש שלשה עשר דכצב צן שנה הוא ואיל משנכנס לשנה שניה חודש שלם והכי מפרש לה צממ' פרה (פ"א משנה ג): מן

תבטל גדי צחלב שלם פעמים אחד לאסור אכילה ואחד לאסור הנאה ואחד לאסור צבול [ביצה יב:]. משום הבערה. שהיא מלאכה לעצמה וקא סבר יש חלוק מלאכות ליום טוב ללקות שחיס על שתי מלאכות משום יום טוב [שם]. משום הבערה. דאי הוה איהו מצטרף ומצטרף ממשל הוה מלאכה. וש"ש ע"ל בישולו. ציטול צמר צחלב וציטול שלא לזרן י"ט והבערה שלא לזרן ומחיס על אכילתו אכילה גיד ואכילה צמר צחלב וס' אסור ג' על אכילתו [מכות כב. ד"ה שלש]. פ"ג. כש צן שנה בחור שמו קרי כש ואיל משעברו י"ג חדשים שניכנס חדש שלם בחור שנה שניה קרי איל עד עולם, פלגם בחור חדש ראשון של שנה שניה [תולין כג:].

אפילו ע"י ד"א אין מעשרין מזה על זה חירוש ודגן ודגן שהן כלאים ע"י דבר אחר וכו' ע"י ד"א דקאמר לא קאי אדגן ודגן דבלאו דבר אחר מייחזי צממיו ושעורים לאוד וטעמא דרי' יאשיה כלאים צממיו מייחזי אלא צבצב מניין וצבצב זרעים מייחזי צב צממיו מפר"י דזריעה כלאים משמע צב' מיני זרעים וחרץ לאו מין זריעה הוא אצל אין לפרש משום דמשמע לא חורט צבדי כרמך כלאים אצל שדך צלא שום זרע קרוי שדה דהא לא שייך לפרש כן גדי צממת^א ולפירוש ר"י קשה אמאי נקט שור וחמור צבור לחודי"ה מ לאשכחתי כלאים צבור פסולי המוקדשים דלמחר צב' צממ' למכות (דף ק"ג) דלמחר צב' יחזק המנהיג צבור פסולי המוקדשים דלוקה משום דעשאו הכתוב צ' גופים דאיתקש לצב ואלו ולפ"ה יחזק דליכא צפסולי המוקדשי' לאו דמעילה ולפ"ה י"ל דמשום דעיקר כלאים צבור וצממור כתיב נקט שור וחמור: ושביעית. למ"ד צפ"ק דמועד קטן (דף ג.) חורט צביעית אינו לוקה מוקי הן דהכא צמורש ומחפה דמחפה חייב משום זרע: אחריתה דא ליחייב הוא"ל וחזי ליחייב דם ציפור. אס היה דם ציפור צמקוס חרישה וצנה"ג שאס היה מצקס עפר אחר יגצ הדס או יטטטט ע"י מים ולא יקיים מצות כיסוי וגם מיירי שאין יכול לקפלו וליטלו דאס לא כן לא שייך כהן לידחי עשה לא תעשה כדלמחר ר"ל [צצצת] (דף ק"ג): כל מקום שאתה מונע עשה ולא תעשה אס אתה יכול לקיים שניהם מוטב אס לאו ידחה עשה לא תעשה: באבנים מוקדשות. פי' רכות שהן ראיות לזריעה

ואי אמרינן הואיל אחריתה לא ליחייב הואיל וחזי לכיסוי דם ציפור א"ר פפא בר שמואל באבנים מוקדשות ראיות לכותשן וכתיתה ביום טוב מו שרי ראיות לכותשן כל"אחר יד בצונמא צונמא בר זריעה צונמא מלמעלה ועפר תיחוח מלמטה ותיפוק ליה משום עפר תיחוח אלא אמר מר בר רב אשי במינא וטינא בר זריעה הוא במתונתא איתביה אביי^ב המבש"ל גיד הנשה בחלב ב"ט ואוכלו לוקה חמש לוקה משום מבש"ל גיד ביום טוב ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום מבש"ל בשר בחלב ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום אכילתו ושלש מובעי ליה אלא אפיק הבערה^ג לא ליחייב הואיל דחזי ליה לצרכו אמר ליה אפיק הבערה ועי"ל גיד הנשה של נבילה והתני רבי חי"א לוקין שתיים על אכילתו ושלש על בישולו ואי אתא שלש על אכילתו מיבעי ליה אלא אפיק הבערה^ד ועי"ל עצי מוקצה ומוקצה דאורייתא הוא^ה א"ל אין דכתיב^ו והיה ביום הששי והבינו את אשר יביאו ואזהרתה מהכא^ז מלא תעשה כל מלאכה א"ל והא את הוא דאמרת בעאי מיניה מרב חסדא ואמרי לה בעאי מיניה מרב הונא הביא שה מאפר ושחמו תמיד ביו"ט מהו ואת אמרת לן (אמר לי) עלה^ח שיה ולא הבכור אחת י"א מעשר מן הצאן ו"א הפלגם מן

מיהו לא חזי לכיסוי עד שיכחוש וגדי צית הכסא נמי לפי שהן רכות ראיות יותר לקיומם מכסהן קשים ולא כפ"ה דפי' החס צב' כירה (שם מה) מקורלות חדות דהכא לא א"ש ורש"י מחקו כהן מן הספרים^א: כתישה ב"ש מו שרי. הקשה ריב"א מאי פריך הא ודאי שרי כמו חרישה דשרי משום הואיל הכא^ב נמי כתישה ועוד מימה היכי פריך הכא דליתי עשה דכסוי ודחה לאו ד"ט הא אין י"ט נדחה מפני עשה דהא חנן צבצב צולין [למקן פג]. אין שריפת קדשים דוחה י"ט וצב' צמה מדליקין (שם מה): ליקף מקראי או משום דממיקי רב אשי החס ד"ט עשה ולא תעשה הוא ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה ומפרש רש"י הואיל וחזי לכיסוי דם ציפור לא משום דחיה קאמר אלא משום דאז לא צריך לחרישה אלא לעפרה ופטור^ג דהחופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה פטור משום דהו מלאכה שאין צריכה לגופה והשתא פריך שפיר כתישה צ"ט מי שרי דכתישה הו כתישה וצריכה לגופה הוא שמתכוון לעשות עפר לכסות ולא משחתי לזרן כיסוי דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה וקשה לר"י הא דחופר גומא פטור דוקא צבית דמקלקל הוא כדמוכח צפ"ק דחגיגה (דף י.) והכא צבדה דלזריעה קיימא שמשצח את השדה חרישה ואפילו אי הוה החס דם ציפור הוה חייב אי חריש צבצב דליה ואי חמרת הואיל ואי הוה מלאכה שאין צריכה לגופה פטור נמי פטור א"כ ציטלמ כל מלאכה שנת ור"ת מפרש דחרישה דכלאים קאי דליכא אלא לאו גרידא אצל איסור טוב לא קאי וכגון שאס היה הולך לנצק עפר אחר היה הדם נבלע צקרקע ומסיק כתישה צ"ט מי שרי טפי^א כיון דמשום י"ט אסור דמשום דחיה עשה ולא תעשה גס משום כלאים לא שייך למיפטר צבואיל דאפילו אס היה שם דם ציפור אסור וצממלה נמי הוה הוה לטויי חרישה צ"ט מי שרי אלא דמשמי ליה צממ' משום יגדיל חורה ויאדיר^ב: ולוקה משום הבערה. צפ"א דביצה (דף יב:): אמר הא מני צ"ש היא דלית להו ממוך אצל לביט הלל שרי אע"ג דלריך שיהא זורן היום^ג הא נמי חשיב זורן היום אע"פ שאין ראוי לאוכלו אלא באיסור: אהבערה דא ליחייב. מאכאן מוכיח ריב"א דרצה דלמחר הואיל היינו אפילו לביט שמתא חמר: הוא"ל וחזי צבורו. צלא האי פירכא נמי קאמר צממ' אפיק הבערה משום דקשיא ליה הא דקאמר רבה חילוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות ל"ט: ועי"ל עצי מוקצה. מימה לר"י מ"מ ליתמי גיד הנשה של נבלה ולילקי נמי משום נבלה^ד: שה ולא הבכור. פירש צקונט^ה דשה משמע צין זכר וצין נקבה ומימה דהא צבולה איירי דאין צאה נקבה וא"ת אמאי איצטרך קרא שאין תמיד צא מצבור ומעשר תיפוק ליה שאין מתנותיהן שוות וי"ל דהא אמר^ו כל היתמי צממ' ד' שנתנו צממנה אחת כיפר וע"ק היאך יעשה תמיד מצבור הא קעבר משום כל שממנו לאשים הרי הוא צבל תקטירו (צממ' דף ק. ק.) וי"ל כיון דמסיק ליה לשם עולה דינו כדן עולה ומהאי טעמא נמי יחזק לענין מתנה ור"י פירש דהאי קרא מיסחעי צפסח דכתיב ציה שה תמיס (ה) וקאמר שלא יציאו לא דצבור ולא דמעשר וא"ש השתא דמתנותיהן שוות ולא תיקשי כל שממנו לאשים: שה ולא בכור. וא"ת צפרק קמא דחגיגה (דף ט.) דנפקא לן מצממ' ד' דך דכל דבר שנת חוצה אין צא אלא מן החולין וי"ל דהכא אסמכתא צעלמא היא ומן המאמץ שערלה צבילה צממ' נמי אסמכתא היא אך קשה דממשקה ישראל מן המותר לישראל דרשה גמורה היא דמהאי קרא יליף צפ"ק דמנחות (דף ה:) דטרפה אסורה לגביה:

ואי אמרינן הואיל אחריתה לא ליחייב הואיל וחזי לכיסוי דם ציפור א"ר פפא בר שמואל באבנים מוקדשות ראיות לכותשן וכתיתה ביום טוב מו שרי ראיות לכותשן כל"אחר יד בצונמא צונמא בר זריעה צונמא מלמעלה ועפר תיחוח מלמטה ותיפוק ליה משום עפר תיחוח אלא אמר מר בר רב אשי במינא וטינא בר זריעה הוא במתונתא איתביה אביי^ב המבש"ל גיד הנשה בחלב ב"ט ואוכלו לוקה חמש לוקה משום מבש"ל גיד ביום טוב ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום אכילתו ושלש מובעי ליה אלא אפיק הבערה^ג לא ליחייב הואיל דחזי ליה לצרכו אמר ליה אפיק הבערה ועי"ל גיד הנשה של נבילה והתני רבי חי"א לוקין שתיים על אכילתו ושלש על בישולו ואי אתא שלש על אכילתו מיבעי ליה אלא אפיק הבערה^ד ועי"ל עצי מוקצה ומוקצה דאורייתא הוא^ה א"ל אין דכתיב^ו והיה ביום הששי והבינו את אשר יביאו ואזהרתה מהכא^ז מלא תעשה כל מלאכה א"ל והא את הוא דאמרת בעאי מיניה מרב חסדא ואמרי לה בעאי מיניה מרב הונא הביא שה מאפר ושחמו תמיד ביו"ט מהו ואת אמרת לן (אמר לי) עלה^ח שיה ולא הבכור אחת י"א מעשר מן הצאן ו"א הפלגם מן

תבטל גדי צחלב שלם פעמים אחד לאסור אכילה ואחד לאסור הנאה ואחד לאסור צבול [ביצה יב:]. משום הבערה. שהיא מלאכה לעצמה וקא סבר יש חלוק מלאכות ליום טוב ללקות שחיס על שתי מלאכות משום יום טוב [שם]. משום הבערה. דאי הוה איהו מצטרף ומצטרף ממשל הוה מלאכה. וש"ש ע"ל בישולו. ציטול צמר צחלב וציטול שלא לזרן י"ט והבערה שלא לזרן ומחיס על אכילתו אכילה גיד ואכילה צמר צחלב וס' אסור ג' על אכילתו [מכות כב. ד"ה שלש]. פ"ג. כש צן שנה בחור שמו קרי כש ואיל משעברו י"ג חדשים שניכנס חדש שלם בחור שנה שניה קרי איל עד עולם, פלגם בחור חדש ראשון של שנה שניה [תולין כג:].

רבינו חננאל

וכלאים בכרם אחת. והוא בשביעית וז"ט שתיים. כהן ונזיר אבות הטומאה שתיים. הרי ח' לאון. ואי ס"ד אמרי הואיל אחריתה ביום טוב לא ליחייב הואיל וראוי לכסות באותה החפירה דם צפור. ודחי' אהו מקום שחורש בו אבנים מקורלות הם דלאו בני כסוי נינהו. אמרי' אהו ראוי לכותשן כל"אחר יד כ"ו. ואוקמה רב אשי במתנה פ"י קרקע שיש בו לחלוות ואינו ראוי לכסות בו. ויש מי שאומ' ט"ט יבש: ומתוב' אביי המבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש כ"ו. ואי אמרינן הואיל אהבערה לא ליחייב הואיל וחזי ליה לצרכיה לבשל ולאכול. ושני' אפיק הבערה ועי"ל גיד של נבלה. איני והתנן ר' חייא אומר לוקה שתיים ושלשה על בישולו ואלו הן לוקה משום מבדיל אש שלא לצורך אכילה. ולוקה משום מבש"ל גיד ביום טוב שאינו בר אכילה. וכן משום בשר בחלב. הרי שלשה בבישול. ושתיים באכילה משום אוכל גיד הנשה ומשום אוכל בשר בחלב. ואם חוציא הבערה וחכמי גיד הנשה של נבלה ומשום אכילת נבלה יבואו שלשה על האכילה ושתיים על הבישול. והרי ומשני אפיק הבערה ועי"ל עצי מוקצה. ואקשי' וכי מוקצה מדאורייתא הוא שולקין עליו כ"ו. והא את הוא דאמרת בעי מרב הונא ואמרי לה מרב חסדא. הביא שה מן האפר פי' מן המדבר מקום המרעה ושחט תמיד ביום טוב מהו מי יש מוקצה לגבוה או לא. ואמרת פשטה לן מהאי קרא ושה אחת מן הצאן [מן המאמץ] ממשקה ישראל. שה ולא בכור. אחת ולא מעשר. מן הצאן ולא מן הפלגס כלומר הפלגס פסול שאינו לא כבש ולא איל ומפורש במס' פרה.

הנהגות וצינונים

[א] ס"א א"ש שה [גליון] מהר"ם. והנוסח הנדפס הוא מהמהרש"ל ועי"ן מוחק תיבות "אמר ל"י: [ב] צ"ל צב"י (מהרש"ל, וכו"ה בכ"י מובא בדי"ס): [ג] כ"י עולה תמיד (ד"ס): [ד] יש להוסיף למנחה ולעודה וש"ש"ם (ד"ס): [ה] נצ"ל אחת (בארות המים): [ו] צ"ל הכי נמי: [ז] נצ"ל פי' (רש"ש): [ח] צ"ל פסחה (גנו) יוסף ובהה"מ. וכו"ה בכ"י מובא בדי"ס והוא בדברים טו י:

גולגל ש"ע"כ צריך ליטול הלולב ללא צו, וכיון דע"כ צריך ליקח הלולב אף הוציאו לרה"ר פטור, וכן מילה וכדומה, משא"כ מצות נדקה דאין צריך לעשות מעשה צידים דאף אם מניח העני שיטול משלו אף אם אינו נותן צידים אעפ"כ נעשה המצוה, דעיקר המצוה שיהיה לעני די מחסורו, וע"כ אינו צריך להיות טרוד בעשיית המצוה כלל, כיון דאין צריך לעשות מעשה כלל, והוא חילוק נכון וצדור לפי ענ"ד.

מילה כלל, משא"כ מצות נדקה המוטלת על כל אדם למה לא אמרינן דהוי טעה בדבר מצוה²¹². וע"כ באמת מ"ע ליישב קושיית המו"ט²¹³.

ואי נימא דמצוה הבאה בעבירה הוא דאורייתא כמ"ש התוס' ר"פ לולב הגזול (ג' ד"ה משום) י"ל בזה דהוי טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה כיון דהוי מצוה הבאה בעבירה, ולא דמי לתינוקות צמל של ע"ש בשבת דפטור ולא [אמרינן] דהוי לא עשה מצוה הואיל שהוא מצוה הבאה בעבירה, דהתם עיקר המצוה שיהיה התינוק נימוול ולא יהיה ערל וכיון שכבר נעשה מעשה המילה איחעביד מצותו, אבל נדקה עיקרה היא מצוה נתינה המוטלת על הנותן וכיון דהוי מצוה הבאה בעבירה לא הוי מצוה כלל, כן הי' אפשר לחלק²¹⁴.

סימן כב

בסוגיא דהואיל

(א) בפרק אלו עוברין (דף מו:) בסוגיא דהואיל הקשו התוס' (ד"ה רבה) א"כ צמלו כל מלאכות שבת דנימא הואיל וראוי לחולה שיש צו סכנה, וחיירו דלא שכיח. והיה נ"ל די"ל דל"ש הואיל רק היכא דאי מתרמי היה מותר לגמרי, כגון הואיל ומקלעני אורחין, אבל הואיל וחי לחולה שיש צו סכנה דקיי"ל (דחוי הי') [דחוייה היא] שבת אלל פקוח נפש כמ"ש הרמב"ם (פ"ג משבת ה"א) לא שייך הואיל, כיון דאף אז לא יהיה מותר לגמרי רק ע"י דחוי, וכיון דעכשיו ל"ש הדיחוי ע"כ חייב²¹⁵.

(ב) אך עדיין קשה לר' מאיר דס"ל טעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה פטור צפ' אלו דברים (פסחים ע"א), וסתם משנה הוא ר"מ, וא"כ קשיא סתמא דמתני', וגם ר' יוחנן לחד לישנא צפ' אלו דברים ס"ל ג"כ אפילו לא עשה מצוה פטור ור' יוחנן הא אמר הלכה כסתם משנה, וע"כ ז"ע, אם לא שנחלק בין היכא שהחפץ הוא חפץ של מצוה לטרוד זהאי חפץ, כגון לולב ותינוקות וקרננות לטרוד זהאי חפץ, משא"כ נדקה ל"ש טרדא צמה שנותן לעני, וכעין זה איחא שם בסוכה (מג). צהניא מלשכה שאינם מבוקרים דזהאי לשכה לא טריד, עיי"ש, ואעפ"כ נראה דלא דמי להתם, ועיי"ש ברש"י, וצריך עיון.

ובזה נתיישב מה שקשה ריש צ"ה (ד) גצי אושפזיכנא דרב אדא בר אבהו דהוי ליה ציזים מיי"ט לשבת מהו לאטוינהו האידנא, עיי"ש, וקשה תיפוי"ל דל"ש הואיל²¹⁶. ושמעתי מתרצים דהתם שייך הואיל וחי לחולה שאין צו סכנה דל"ש תירוצ' התוס'²¹⁷, ועיין צ"ח ר"פ כל שעה (פסחים ו:)

(ג) ויותר נ"ל דלא אמרינן טעה בדבר מצוה פטור רק היכא דאין המצוה נגמרת רק ע"י עשיית המעשה, כגון

212. וכן הקשה תוס' רעק"א שם. 213. וע"ע חיו"ד סי' א אות ט. 214. בעיקר מה שחילק רבינו דהא דמהבב"ע אין נחשב מצוה היינו דווקא היכא דהעבירה היא במצוה עצמה, אבל היכא דהעבירה היא בהכשר מצוה שפיר נחשב קיום המצוה, כ"כ הגר"א וסרמן זצ"ל הי"ד בקובץ הערות סי' יא אות א-ב ובקוב"ש כתובות סוף אות רמט, ומנח"ח מצוה א לענין פו"ר. ועי' סי' אלה המצוות כלל א סי' ג מש"כ עפ"י רבינו להלן סי' לא אות ג. אמנם מש"כ רבינו דצדקה עיקרה מצות נתינה המוטלת על הנותן, סותר לכאור' למש"כ בסוף סימן זה "דעיקר המצוה שיהיה לעני די מחסורו", ועי' ג"כ נחל יצחק ח"ב פתח השער (אות יד) שכתב בשם האהבת ציון (דרוש ט) שהביא בשם אביו הגאון בעל נוב"ב זצ"ל שמחלק דשאני צדקה משארי מצות, דבצדקה אף שלא לשמה עשה פעולת תכליתו, דהא עכ"פ היה מחיה נפש אחת מישראל ולהעני אין נפקותא אם הוי לשמה. ויל"ע. 215. וכן תירץ מהר"ם חלאווה פסחים שם, וכן תירץ החו"א מועד סי' קכד לפסחים שם. וכ"כ בשו"ת עטרת חכמים או"ח סי' ד (ב-ג ד"ה ואם נכון), עיי"ש שהאריך בזה, ועיי"ש שכתב שכיר במקו"א דרעת תוספות דחולה שיב"ס בשבת הוי התורה ולא דחוייה, וא"כ לשיטתם שפיר לא תירצו כן, ועוד כתב שם בסו"ד דהמעייין בספר הישר לר"ת פסחים סי' ש"ב (מהדר) שלזינגר סי' שנא) יראה שדבריו שם המה מקושי ההבנה ואין פתרון אם לא עפ"י הנ"ל דרק בהותרה אמרי' הואיל ולא בדחוייה (ועי' להלן אות ב דרוק). ועי' זהב שבא שכתב דאולי דעת תוס' דהיתר אוכ"כ ביו"ט הוי ג"כ דחוייה. וכתירוצ' רבינו כ' ג"כ בישועות יעקב או"ח סי' תקט ס"ק ד, וכ' לפי"ז דעל מכשירי אוכ"כ לא אמרי' הואיל, מדחזי' דבאפשר לעשותן בעירו"ט אין דוחין את יו"ט וע"כ דהו דחוייה ולא הותרה, ועי' אבני נזר או"ח סי' תטז. וע"ע מהר"ם שיק או"ח סי' קלח, בית יצחק או"ח סו"ס פב, אמרי בינה דיני פסח סו"ס טו, נפש חיה דיני הואיל. 216. וההתר לבשל מיו"ט לשבת (ע"י עירוב תבשילין) הוא מטעם הואיל כמב' פסחים מו ע"ב, עי' צל"ח וראש יוסף ביצה שם. וכה"ק הגבורת ארי התת"ס ושמתח יו"ט ביצה שם. 217. דחולה שאכ"ס שכיח. וסברא זו כתב הגרעק"א בתשו' סי' ה ליישב מה שהק' תוס' שבת צה ע"א ד"ה והורדה, דתוס' הק' שם למ"ד דס"ל הואיל אמאי לוקה הרודה חלות דבש ביו"ט הא אי מקלעי אורחין חזי להו, והק' הגרעק"א הא מ"מ אסור באכילה

רק לציטוט טוב ליכא זום מעוס מוקלם וכבר
 סבאחי ד' מניח דטעמא דשמוח יאמר כו' ל"ם צ"ד
 וח"כ מצי טעמא שרי צ"ד.

עוד ים לי לדון זום צדרי חדס להנס החוק'
 סמחים מ"ו קוע"צ סקטו לרצה לחיה ל"י
 הואיל גצי מצטל מיי"ט לחול וקיי"ל כותי' ח"כ
 כל מלאכות טענה יתחדו מעוס הואיל וחזי להשיצ'ם
 ות"י לחשיצ'ם לא סכיה כלל וצכס"ג ל"א הואיל
 ע"ם ומענה לפ"ז צמרחלחות סמחים אשר צל"ם לנס
 כמה אלפים חולים ומקלות ארץ וסכיהי הסם טובא
 חשיצ'ם טוב גם ישראל המצטל צטעה אינו עובר
 מחיה דנות ספיר י"ל הואיל וחזי לחשיצ'ם כיוון
 דסכיה הסם טובא ובפרט המצטל למכירה צודאי אינו
 עובר מחיה אך דומי אסור מדכבן כמ"ם הר"ן צס"ק
 דצ"לם צסובי' דנולה זום אסורה זום דטעמא דהואיל
 מהני רק להפקיע איסור לאורייחא, והנה צס"ם
 דצ"לם ל"א ז' צהא דציה מלא פירות סנפחה דעה
 רש"י וסר"א"ם דסיכי דהוי מוקלם מחמה איסור
 דכבן ל"ה מוקלם והציח רח"י מהא דטבל מוכן
 טאם עבר וחקנו מתוקן וצתוס' סם סקטו מהא
 דקל לפני אפרוחים לחמרי' מיינו להחקלאי וכן
 מהא דמוכני ט"ם עלי' מעוה, ולעכ"ד י"ל דהא
 טעמו טל רש"י דכל איסור מוקלם הוא רק לחתקלי
 ציסס"מ וקיי"ל דלא גזרו על טענה ציסס"מ ח"כ
 מה"ט ליכא מוקלם צאיסור דכבן וח"כ הרי מצוחר
 צתוס' עירובין ל"ג ד"ם דסדר זקיף דסיכי דקבל
 יצא לירי איסור לאורייחא גם ר' מודה גזרו ע"ם
 ציה"ם וע"ם צתוס' ל"ד ד"ם והמלי ג"כ צזה,
 וצתוס"ם צ"לם ג' מצוחר דמוקלם חמיר בעין
 לאורייחא וים להחמיר צספיקא ע"ם וח"כ סיכי
 דהוי מוקלם מחמה לחתקלי ציה"ם מכה איסור
 טלעול לחתקלי ציה"ם וחתקלי לכולי יומא ומש"כ
 צאיסור דכבן צעלמא (ועל"מ סם דף ל' ועס"כ
 לחלק צין איסור ט"ם לו עיקר צלאורייחא סמחא
 לפנינו והאיסור צמקומו עדיין הוא אסור ומש"כ
 צכצטל כל האיסור) וע"ם ד' רש"י והר"ם כן
 הוא וע' צריטצ"א טענה מ' ג צמס"ט לייטצ' ק'
 סתוס' וחילק ג"כ צין איסור לאורייחא דכבן
 יעו"ם והצין וע' צס"י סם וסו"ת נט"ט ס"י ט'
 סלא ראו ד' פריטצ"א, ועתוס' עירובין מ"א ד"ה
 לא ססקידו את מקומן סכי דהא דמצטל צטעה
 צמזיד לא יאכל סיינו צאיסור לאורייחא אצל
 צלכבן שרי ועמג"א ס"י ת"ם סקי"ד סכי דסיינו
 צל"ל פירי אחרניי ואף דהנה"ח סם סציח דצרי
 דיעוצ"א לחלק מהא דמעשר צטעה צענין אחר ואני
 מלאחי כן גם ציסצ"ח טעה ק"ל אצל סנה דעה
 סוס' דעירובין הוא כמ"ם וע' צס"ק על ירו' ס"ד
 דעירובין ה"א וע' סו"ת נט"ט ס"י ד' והארכתי צזה
 צתשו' ואכינו (וע' צמס"ז ח"ה רס"י ס"ה סלא
 סזכיר מוס' סכ"ל והציח צסם לצום להספור
 ודצרי ל"ע) ומצוחר דלא כחסר מעוס מוקלם
 צכס"ג וע' צט"ו ומניח ואחרונים סוקיי תקיי"ח
 צכ"ז ומענה לפ"ז צ"ד סנהצאר דליכא איסור
 חורה מעוס הואיל וחזי לחשיצ'ם ח"כ טוב לא
 כחסר מעוס מוקלם דהא מחיה יכול לצטל ציסס"מ
 ולא חתקלי כלל ובפרט לפמס"ל דמוקלם ל"ם צטל
 עכוי"ם ורק דאיסור מעוס כולד ושרי מצוחר צנגי"א
 ס"י תק"ה גצי חלצ ציו"ע דסיכי דמסכ"ל חוסן

דאמנ"ם ים לדון דרך שלפיל ולדחית סיתר זה
 להנה צטו"ח ענ"ח חל"ח ס"י ד' העיר
 לייטצ' קו' חוס' סמחים סכ"ל דלא מלינו למימח
 הואיל כו' רק היכא דהורה לגמרי כגון ארס
 ומצטל ללורך אר"ג אצל היכי דהוי רק דהוי וכסא
 דטעה לגצי פ"ג דקיי"ל דהוי רק דהוי ל"א כלל
 הואיל וכלמוכה מדצרי סה"ם לר"ח ס"י ט"צ
 וכדצרינו מצוחר צדצרי סר"צ"ד צס"י לחמיר והציח
 כמה דליות ל"ה, ולכאורס הוא תמוה על סתוס'
 ואולם י"ל דכבר נודע מ"ם האחרונים להוליא מדצרי
 סרמצין צתה"א דהא דמלינו לפעמים סתרה ולפעמים
 דהוי סחילוק הוא דסיכי דאי ציר צכס"ג הוי סתרה
 כל האיסור לגמרי צלא ציר צכס"ג הוי סתרה
 אצל אי רק ללורך טעה נדהא האיסור ומ"ם כסאר
 וכל צמקומו כשימלא מקום לחול צום חמרי' דהוי
 רק דהוי וע' יסוע"י אר"ח ס' ל"יית ס"י כ"צ צום
 צסובי' דחורט ציו"ט, ומענה לפ"ז סקטו סתוס'
 ספיר דכינח הואיל וחזי לחשיצ'ם דהא כיון דכינח
 כן יס' מותרין כל מלאכה טעה לגמרי וח"כ טוב
 הוי סתרה טעה אלל פ"ג וצכס"ג ספיר חמרי'
 הואיל, והמנס למחי דתכלו סתוס' לחשיצ'ם לא
 סכיה וצכס"ג ל"א הואיל ח"כ טוב כסאר כל איסורי
 טעה צמקומו ורק דלנו צלים לומר דצמקוס סרמיי
 דסכיהי סהם חולים סיצ"ם כינח הואיל צום טוב
 כיון דהוי רק דהוי טעה אלל פ"ג טוב י"ל דל"א
 הואיל דסחחא הרי אין איסורי טעה מחצטלין
 לגמרי וצמקומו סם עומדים והוי ספיר רק דהוי'
 וצכס"ג י"ל דגם סתוס' מודו דל"א הואיל וכמ"ם,
 (וצעיקר ס"י סתוס' ק' לי לפמ"ם סרמצין סוצח
 צס"ד יו"ד רס"ו דצמילה ציום ג' סכיה סכנס
 לחלל טעה ח"כ הא צצמחים ל"א דמילה סכיה
 ודדיר ח"כ דק"ל כינח הואיל וחזי לחשיצ'ם
 צמילה ול"ע, וע' צא"ח סמחים ס' צסם ססאג"א
 צהא דסרנג מקושט לר"א דכורחין עליס למילה
 ח"כ כינח הואיל.)

ובז"ה נראה לייטצ' מה סתקסה סענ"ח סם וגם
 ציסוע"י ח"ה ס"י סכ"ח צסא דמצוחר צס"ם
 חולין ט"ו צ' צהא דססוחט צטעה לאסורה צאכילם
 ליומא וכצבין חצריח למימר כ"י היא הא ר"מ שרי
 כי שרי ר"מ כגון סס"ל חולה מצע"י ח"ה מ"ע
 דר"י לחסר כגון ססצריח וע"ז סקטו דהא סתוס'

[דף 99 ע"א - דף 99 ע"ב]

יודע דחולה לאו כלום הוא. דליה מנא ידע רובן של חולין אינן יודעין וצוקאין בחולי שלהם הלכך לרופא שומעין שאומר יודע אני:

יד בתני מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו ואפילו דברים טמאים עד שיאורו עיניו: **גבוי** ח"ר מנין יודעים שיאורו עיניו משיבחין בין טוב

לרע. אמר אביי וצטעמו. ח"ר מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו הקל הקל. טבל ונצלה מאכילין אותו נצלה. [ה] וצביעית מאכילין אותו וצביעית. שאלו את הראב"ד ז"ל חולה שיש בו סכנה אם לא יאכל צער. [ו] אם יש לפניו נצילה ואין אשחוט אם לא שחוטט צבצב. כי יש אומרים מוטב שיעזור הוא על לאו דנצילה ויש משיעצרו אחרים על איסור סקילה. והשיב דברי יש אומרים מכיונים הם אבל יש לומר כי איסור שבת כבר ניתן לדחות בהצטערה וצביעית וצמחמין לו חמין. או נמי שאי אפשר [ה] שלא יהא קטן אחד בסוף העולם. אבל אם היה החולה צריך לאכילה לחלוא [א] והנצילה מוכנה לו מיד והשחוטט מתאחר לו ודאי מאכילין אותו הנצילה ואין ממחמין לשחוטט והפסע וצטערו. ורבינו מאיר השיב בהצטערה על זה והביא דמיון מאוכל נפש ציוס טוב דשומעין ציוס טוב דליכא עשה ולא חששה צאיסור מלאכה ומאכל נצילה דאין צה אלא לאו או לומר לכריז לנחור עופות דליכא אלא איסור דרבינן דאין שמיטה לעוף מן המורה אלא כיון דהמורה המירה לנו אוכל נפש ציוס טוב הוה לדיקן כל אוכל נפש ציוס טוב כמו בחול. [ב] והכי נמי כיון שהמירה חורה פיקוח נפש הוה כל מלאכה שעושה צבצב חולה שיש בו סכנה [ב] כאלו עשה בחול. והיכא דליכא חרי איסורי מאכילין אותו הקל ושחוטט המאכל מותר אבל הנצילה המאכל ענמו אסור ואריה רביע עלה עד פרוך. [ג] ואני שמעתי משום דמישי' שמא יהא החולה קץ בצבילת איסור ויפרוך.

ויסחקן בתני מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחלר הכבד שלו ורבי מתיב בן חרש מחיר. ועוד אמר ר' מתיב בן חרש החושש צפוי מטיילין לו סם צבצב מפני שהוא ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת. והלכה כרבי מתיב בן חרש דלמר החושש צפוי מטיילין לו סם צבצב מפני שהוא ספק נפשות דלא פליגי רבנן עליה דרבי מתיב אלא בכלב שוטה אבל בחושש צפוי לא פליגי עליה. ורבי יוחנן נמי חש בצביעית שהוא כבד שיש בו ועבד ליה סם צבצב דמכא של חלל הוא. [דף 99 ע"א] דלמר רב נחמן בר יצחק שאני כפידינא הואיל ומתחלת צפה וגומרת צבני מעיים היא. מאי סימניה כי רמי מידי כבכי [ד] אחי דמא מדריה פי מעל הבשר שעל השיניים: [דף 99 ע"ב] וכל ספק נפשות דוחה את

הגדהות הב"ח ז ואין לנו שחוטט: ח וביבשלו ובהם לו חמין אי נמי אי אפשר שלא יהא קטן אחד בסוף העולם שניתן שם לדחות אבל אם היה החולה וכו' והשחוטט מתאחר לו בהא ודאי וכו' והביא רביהו מרוביו מאוכל נפש ביום טוב: ט ועבדו ליה סם צבצב דכמה של חלל הוא: י ולא ספק שבת זו בבלר אלא: כ על פי נשים: ל רביא גורס אין אומרים אין עושין: מ כלומר למינות שאין חוששין כשעושין עבירה ואחי לדי סכנה. נ"ב מה שהכריח אותו לזה הוא לפי שקשה וכי משום חששא דמצטרפין לדעת אחרת לא נאכל את החולה ע"י נשים ונכרים כשיודעים להאכילו בטוב יותר מאנשים ועל כן אמר הדטעם הוא מאחר דאיכא חששא פן יבואו למינות מזה נמשך גם כן שיבא החולה לדי סכנה שלא יתקנו לו מאכל כראוי ולא יחשוו אם ימות על ידם שהרי אין חוששין כשעושין עבירה: נ דתיבא אפומא דברא ומשבש ליה אימא לא:

הגדהות הגרי"פ [ה] לפניו נגמרה אימא אמר ר"י אמר רב: [ב] ז"ל אלעזר:

תפארת שמואל

פרק שמיני (ה) שעושה עבירה ואחי לדי סכנה בו. ופי' הרב ב"י וז"ל כלומר שהנשים או הנכרים יעלו בדעתן שלא ניתן שבת לדחות אפילו

קרבן נתנאל

[ה] ה"ג טבל ושבביעית מאכילין אותו ושבביעית: טבל ושבביעית. והא דלא תני רומא טפי נבלה ושבביעית מאכילין אותו צביעית דזה בלאו חיה בעשה אידי דכא לסיים טבל ותרומה נתני היא: [ש] אם יש לפניו נצילה. ח: [ה] שאל יהא קטן אחד בסוף העולם. שומות לשחוטט טביל קטן: [א] והנצילה בוכנת דו ביד. פי' שכבר מטעלת נמאל צדי נכרי: [ב] באיור עשאה בחול. כ' צו"ת הרשב"א סי' תרפ"ט שזה תלוי בנחלוקת אם נאמר שנת הותרה אלא חולה הוא כדברי הר"מ. אבל אם נאמר דמיה אלא חולה מאכילין אותו נצילה. והנה הרמב"ם פ"ב מהל' שבת כבד דמיה היא אלא דמי נפשות. גם הר"ן צ"ב דציה כהן ב' א' ובי טומאה צפוי מהל' ביאת מקדש פסק הרמב"ם ג"כ דדמיה אלא ציור. א"כ צבצב כמו כן: [ג] ואני שמעתי

קיצור פסקי הרא"ש

אזתה [מן הרוטב לא נתיצבה דעתה מאכילין אותה] אף דבר האסור ואם יש כאן עני מינים אסורים נותנין לה מן הקל תחלה וכן כל אדם שהיה המאכל ונתחלה על שנתנו פניו והוא מסוכן אם לא יתנו לו ממנו נותנין לו ודין עוברה ודין חולה מאכילין אותה פחות פחות מכשיעור שלא יעטרף כוית צבדי אכילת פרס ואם הדבר נחוק שהוא מסוכן אם לא יתנו כשיעור צידד נותנין לו: חולה מאכילין אותו על פי רובא בקי שיאמר אם לא יאכל אפשר שכבד עליו חלו ויסחקן ואין צריך (לומר) שיאמר אם לא יאכל שמה ימות ואם אין שם רופא מאכילין אותו על פי עצמו ואם הוא אומר שצריך אפילו מלא רופאים אומרים אינו צריך מאכילין אותו על פי עצמו. ואם הוא אומר אינו צריך ורופא אחד אומר צריך מאכילין אותו. ואם יש אחר עמו שיאמר אינו צריך או שני רופאים אומרים אינו צריך [ורופא אחד אומר צריך] והוא אינו אומר כלום אין מאכילין אותו על פי רופא אחד עד שיהו נשים. ואם הוא ואחד אומרים צריך או שנים אומרים צריך והוא

שדה צופים

דף 99 ע"ב אבל מצטרפין לדעת אחרת. הלא"ש צומא פקח מ' סימן א':

קובץ מפרשים

(ה) והכי נמי כיון שהתירה תורה. נ"ב וכן איתא בשו"ת הרא"ש כלל כו דין ה בשם תשובת מהר"מ [רבי'ס האומרים]: (א) ואני שמעתי משום דחיישין שמא יהא החולה קץ באכילת איסור. נ"ב כשידע שאין בשר שחוטט מומן לו מעצמו יודע שמאכילין אותו נבלה [נהגות מהר"ע"ו]: (ב) גבי טומאה כו' פסק הרמב"ם ג"כ דדחיה אצל צבור א"כ בשבת כמו כן. והוה מדברי הביי סי' שכ"ח. ותמה אני שהרי לעיל בס"פ טרף בקלפי איתא להדיא דטומאה דחיה בצבור ושבת הותרה [רש"י]:

ירצה הכהן להחמיר על עצמו שלא לפסוע על מקום האבן וד' אמות בסמוך לו מכל צד, מהיות טוב אל תקרא רע ותע"ב, ואסיים בברכה:

הנלענ"ד כתבתי וחתמתי שמי:

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה שלח

שיל"ת, פ"ב נגהי ליום ד' יו"ד א"ר א) תקצז"ל.

שלום וכל טוב לה"ה הרב המאה"ג החרוץ המופלג

זית רענן יפה פרי תואר קרא שמו כבוד מו"ה פלוני

ג"י אב"ד ור"מ דק"ק פלוני:

יקרתו הגיעני, ונפשו היקרה בשאלתו נידון עיר

אחת שהרופא כהן ומנימוסי המדינה שאין

המתים נקברים עד אחר שבדקו הרופא ומעיד עליו

שנתיאש אחר נפלו, אם מותר לכהן ליכנס אפי'

ליגע לבדוק כנ"ל. וחפץ מעלתו להתיר, ובנה יסודו

על ב' דברים, א) אם הדור שלפנינו התירו הלנת

מתים שהוא בעשה ול"ת והתירו משום ספק נפשות

ה"ה יש להתיר כאן, ב) נתלה בשו"ת בית יעקב ג)

סי' ק"ל] שפלפל אם להתיר לכהן ליכנס לחולה

גוסס ג)

הנה בקראי דברים אלו יוצאים מפה גברא דכוותיה

עמדתי מרעיד ונבהל מאד מי הוא זה ואיזהו

שהתיר בדור שלפנינו הלנת מתים, ולהתיר ע"פ

חכמי ישראל לא שמעתי ולא ראיתי. והנה פר"מ

נתלה באילן גדול בתשו' יעב"ץ ח"ב ודמינו וזכרונו

כוזב לו כי לא נמצא שם כן. אך בספרי המאספים

ובס' בכורי העתים [שנת תקפ"ד ע' ר"כ] נמצא

אגרות משנת תקל"ב שהחכם רמ"ד טען להתיר

איסורן של חכמי ישראל, באמרו כי רופאי זמנינו

אמרו שאין נודע גבול המגביל בין חיים למות וא"א

אלא בעיכול הבשר. והביא ראיתו ממתני' סוף מס'

גדה [ס"ט ע"ב] הזב והזבה והנדה וכו' מטמאין

[במשא] עד שיתעכל הבשר, וכן פסק הרמב"ם [הל'

מטמאי מו"מ פ"ו ה"ד]. ועוד מריש פרק ח' דמסכת

שמחות שמבקרים על המתים עד ג' ימים ופ"א חי

אחד אחרי כן כ"ה שנים והוליד בנים, וא"כ ק"ו

ומה משום כבודו של מת מליניים להביא לו ארון

היא, ולזה הועיל השראת סדין למידע כל היכא שהקרקע נעבדה יש להסתפק בטומאה ואין כאן חזקה, מה שאין כן כל מקום שנדמה לן לקרקע בתולה אף על גב שמידי ספיקא לא נפקינן אוקמי' אחזקת טהרה, ולא צריך בדיקה כלל כל היכא דאיכא חזקה וליכא חזקה אחרת מנגדתה, כהסכמת מג"א סי' תל"ז סק"ד, ע"ש סי' ח' סק"א:

ואין לומר הכא נמי איכא חזקה מנגדתה, דהמצבה כאן נמצאת וכאן היתה מעולם ושם מקום קבורה. ז"א, אם נימא דהמצבה כאן היתה מעולם

אדרבא נימא פה היה מקום דירת האיש מסתת

האבנים והחוצב מצבות להכינם למקום הקברות

שהיה במקום אחר. ומכ"ש לפמ"ש מעלתו שהאומנים

הכירו האבן שהוא ממחצב אותו ההר, א"כ נימא

האבן נחצב מההר הזה להובילו למקום אחר ולבסוף

נשאר במקום מחצבו וכאן נמצא וכאן היה מעולם.

ונמצא הקרקע בחזקת טהרה ובחזקת בתולה, והאבן

בחזקת מקום שנמצא, וגם הבית והחצר בחזקתם

שמעולם היה כאן בית וחצר ודירת אנשים ולא מקום

קבורה. ועוד אפי' נימא שהיה שם בסמוך קברות

ממש, מ"מ י"ל שזה החצר היה חצר בה"ק ושם

הועמד האבן כדרך בחצר שלפני הקברות עד הביאוהו

למקומו ולא הספיקו להעמידו עד שנטרפה השעה,

והכל בחזקת טהרה, ומה שחוץ לחצר הוא ספק

ברה"ר וספיקו טהור:

ומזה הטעם אינו מטפל כלל בדברי הגוי שאמר

שמקובל מאבותיו שהי' שם קברות של

ישראל, אף ע"ג שפשוט שדבריו לא מעלין ולא

מורידין כלל והיה כלא היה, אך לא אטפל כלל

בזה, כי אפילו היה ישראל האומר כן הלא לא יאמר

דבר ברור שבזה המקום ממש היה קבר אלא שהיה

המקום הזה קברות, ויש במשמעות זה שהיה חצר

בה"ק והקברות סמוכה לו מלפניו או מלאחוריו, ועוד

אין ע"א נאמן להוציא דבר מחזקת טהרה, וזה פשוט

ומבואר:

וחזי' לאצטרופי נמי כל הספיקות הנ"ל שמא פינן

ושמא נרקבו, אע"פ שדחיתיו מ"מ חזי'

לאצטרופי עכ"פ, ושרי לכהנים בלי פקפוק לכנוס

בחצר ההיא. ומ"מ אם יכול בנקל לומר להגוי לחפור

בעומק אולי ימצא שם עצמות מה טוב. וגם אם

ג) השאלה בהרחבה (אך לא בשלמותה) נדפסה בספרו

של הרב השואל - מהר"ץ חיות אב"ד זאלקווא - דרכי הוראה

סי' א' ב' ג'.

א) ברפוס ראשון נוסף כאן בטעות: כסליו, וברפוסים

שאר"כ חוקן בטעות: אייר, אך הנכון כלפנינו שכן תשובת

מר הנו' בסמוך בהערה ה' נכתבה באדר שני באותה שנה.

ב) להר' יעקב אב"ד צויזמר.

מ"מ פשוט יותר מביעא בכותחא דאפי' להפוסקים דכהן אסור ליכנס לבית הגוסס מעיקור הדין מקרא להחלו כדעת הב"ח יו"ד סי' ש"ע ובנזיר מ"ג [ע"א], מ"מ משום ספק פקוח נפש שרי'. ויש לי בזה תמי' רבתי בנזיר ד' ע"ב דאמרינן בשמשון בלחי החמור דלמא גוססים שווינהו, הקשו תוס' [ד"ה דילמא] הא אסור לטמא לגוסס, ותי' הרא"ש הובא בשיטה מקובצת שם דשאני גוסס בידי אדם מגוסס בידי שמים ע"ש, וצ"ל גוסס בידי אדם אינו להחלו כל כך דאינו קרוב למיתה כמו גוסס בידי שמים, והוא היפוך ש"ס סנהדרין ע"ח ע"א, וצ"ע. עכ"פ פשוט דיכנוס ויעסוק ברפואתו. אך כל זה אינו רואים שצריך לרופא ורפואה, וה"נ בנידון דידן אם אירע אחר שהחלטנוהו מת ואנו מרגישים בו שום נדנדוד ורפרוף ימהר הכהן ויחוש ויכנוס משום ספק ספיקא דפ"נ. אבל ליכנס לבית אולי ימצא בו באותו רגע הרגש חיות ויחיהו, א"כ נשחט ונבשל בשבת אולי יזדמן חולה ויהיה מוכן לו, אשתומא קאמר, זה הכהן אינו נכנס לרפואתו אלא לראות אם כבר מת למהר קבורתו:

ג מ"ש עוד אע"ג דימצא רופאים אחרים מ"מ פ"ג הותרה, ר"ל כל התורה [הותרה] אצל פ"ג ואין צריך לחזור אחר אחר. הנה הא דפ"ג הותרה לא ידענא מנ"ל, הנה בכל התירוצים דמייתי הרא"ש שלהי פ' יוה"כ סי' י"ד ליכא דס"ל הותרה אלא מהר"ם מר"ט"ב דכ' מש"ה אין מאכילין נבלות לחולה משום דשבת הוי כחול גבי חולה, א"כ מבואר מדבריו דוקא שבת הותרה ולא נבלות, דלדידי' אפי' נבלה מוכנת לפניו מ"מ עדיף לשחוט ולבשל בשבת, וע"כ ס"ל וחי בהם דקאי אכל התורה אינו אלא לדחות ולא להתיר, אבל ושמרו בני ישראל את השבת לשמור שבתות הרבה הוא מתיר שבת לגמרי, וא"כ טומאת כהנים דחוי' ולא הותרה. ולשארי פוסקים לא שמענו, אלא הרמב"ם פ"ב משבת [ה"א] כ' להדיא שבת דחוי' היא אצל פ"ג, וכ' הכ"מ בשם הרשב"א דיליף מטומאה דחוי' ה"ה פ"ג. ואם כי דבריו תמוהים, דהא ס"פ טרף בקלפי [מ"ו ע"ב] אמרינן להדיא לענין קרבנות שבת הותרה טומאה דחוי', וא"כ כשם שחילקו בקרבנות בין שבת לטומאה דלמא לענין פ"ג נמי י. מ"מ אנו אין לנו מי שיאמר כל התורה הותרה ולא דחוי' אצל פ"ג. ולו יהיבנא

דפ"ק דחולין [י' ע"ב] דילפינן מבית מנוגע, וליתא אלא חזקה דפ' עשרה יוחסין [פ' ע"א] מעשה שבנה מורכב על גבי כתפה, והוא חזקת המנהג שנהגו, וזה ילפינן מאביו, אע"ג דמחמת רובא הוא דרוב בעילות אחר הבעל, מ"מ מי ראה אותו בועל רוב בעילות אולי אפי' לא חדא, אך מחמת המנהג כיון שנשא אשתו ומתנהגים זה ע"ז כמנהג העולם מסתמא בעל רוב בעילות, נמצא מכח שניהם חזקה ורובא מחזקינן זה לאביו ודאי י. ואפ"ה קאמר בת"כ אביו חזקה מנין. וע"ז הקשה הר"י צרפתי מ"מ אם אינו אביו איננו כהן, והרשב"א סי' כ"ז האריך מאד, וסוף דבריו צריכים ביאור. והכוונה לפע"ד כך, הנה ע"כ צריכים להניח אע"ג דלכל התורה הנה אביו חזקה אביו ממש, מ"מ לענין וקדשתו כי את לחם אלקיך הוא מקריב [ויקרא כ"א ח'], ה"א להחמיר טפי ושאני קדושת כהונה, ועיין ר"פ האשה רבה [פ"ח ע"ב] כיוצא בזה, ע"כ צריכים קרא. והנה להקריב ע"ג המזבח אין לנו ספק, א"כ לא שבקת שום כהן עומד ומקריב, וע"כ דסמכינן אחזקה, והשתא אפי' קמי שמיא גליא שזה המקריב איננו כהן והוא מהמיעוט שאינו בן לאביו חזקה מ"מ הוא מקריב כדין וקרבתו רצויים כי כן צויה נותן התורה ית"ש דניזיל בתר חזקה, וכמו שאנו אוכלין בשר אע"פ שיארע בהמה מהמיעוט טריפות מ"מ אכלנו בהיתר כי לא ביקש מאתנו אלא שנאכל מרוב, וכן מקריבין בהמות ע"ג המזבח עד"ז. והנה הנהגים בעצמם המקריבים אפי' אם קמי שמיא גליא שאינו כהן מ"מ את לחם אלקיך הוא מקריב כדין וכהלכה, וראוי להיות כה"ג ונכנס לפני ולפנים ומכפר ומרצה, ואם נניח שאותו שמקריב לחם אלקיך צריך קדושה יתירה ולא ניזל בתר רובא וחזקה לטמא אותו, א"כ הוי סד"א לא יטמא לאביו חזקה דהרי עכ"פ לחם אלקיך הוא מקריב אפי' אינו אביו, ואותו שמקריב לא יטמא למתים כ"א לקרוביו ודאי, ע"כ צריך קרא לאביו. זו היא פי' דברי ב' ברייתות דת"כ לפענ"ד:

מתוך הדברים למדנו מה שבנה פר"מ יסודו אם הקילו בהלנת המת למה לא נקל בטומאת כהן, ליתא, אם הקילו בהלנת המתים בשב ואת והלנת המת קיל, נבוא להקל בקום ועשה בטומאת כהנים החמורה שאפי' על אביו חזקה צריכים קרא. וכל זה לפי דעתו שהתירו הלנה, וישתקע ולא יאמר:

(ג) וכ"כ בשו"ת אה"ע ח"א סי' מ"א ד"ה והנה, סי' ע"ו ד"ה א', סי' ע"ו ד"ה והאמת, בחי' חולין מהדר"ק י' ע"ב ד"ה מנא, ושם מהדר"ב י"א ע"ב ד"ה משום. וע"ע שם ד"ה

אך, ואידי.

(ד) כן הקשה גם בשו"ת אור"ח סי' פ"ה ד"ה נתכבדתי, סי' קמ"ה ד"ה ואמנם, ובחי' כתובות (פיטרקוב) ס"א ע"ב

דלא נימא דיש איסור שבת רק דסכנה דוחה אותה, רק דגוף השבת נדחה מפני הסכנה". כלומר, אין הרמב"ם נוקט לשון דחוייה שבת לומר שלא הותרה, אלא ר"ל שהשבת נדחית לגמרי בגלל פקוח נפש ואין זה חילול שבת להציל נפש, אלא מותר לגמרי.

10/07/2018

וכן כותב רבנו בהלכה הבאה: וזה מ"ש רבינו בהלכה א' דחוייה שבת, לא ר"ל אם הותרה אם דחוייה רק דגבי חולה אין [שבת, כי השבת דחוייה לגמרי]. וכל צרכיו אף שבלא הן לא ימות, רק כיון שהוא מסוכן, והוא צריך להם — שרי. כדלהלן. ובהשמטות דף נ"ח מציין רבינו ללשון הרמב"ם בה"ב: כללו של דבר שבת לגבי חולה שיש בו סכנה הרי הוא כחול לכל הדברים שהוא צריך להן. וזה ההבדל בין שבת לשאר איסורין, ששבת הותרה לגמרי, עד כדי כך שצריך פסוק מיוחד להשמיע לנו, שאם צרו גוים על ערי ישראל ויצאו ישראל בכלי זין וחללו ישראל את השבת, שלא יהו ישראל אומרי, הואיל וחללנו מקצתה, נחלל את כולה, תלמוד לומר מחלליה מות יומת. (מכילתא), איך היתה עולה על דעתנו כזו סברא לומר שגם לאחר שעברה הסכנה נמשיך לחלל שבת?, אלא כנ"ל כיון שהשבת נדחית בגלל פקוח נפש — הותרה לגמרי. ברור שבשאר איסורים, כגון חולה שהוצרך לאכול נבילה, האיסור רק נדחה ולא הותר כי שאר איסורי תורה ודאי דרק נדחין מפני פקוח נפש ולא מותרין. עוד מחדש רבינו כאן, שהדין שפיקוח נפש דוחה שבת הוא רק כשעושיין עבדו רפואה בדוקה אבל לא סגולות כו', זה רק לגבי אחרים המחללין שבת עבדו אבל החולה עצמו אם הוא מרגיש שהוא מסוכן יכול לעשות כל רפואה לעצמו. כמו מי שאחזתו רוח רעה ורוצה לכבות הנר, אנו אסורים לכבות כי הכל גם המחלה וגם הרפואה הם רק בדמיונו של החולה, אך הוא עצמו רשאי. וכן חובר חבר בכריתות דף ג' שמצמיד זיכורא ועקרבא כדי שלא יזיקו.

וכ"כ רבינו בקונטרס ההשלמה דף כ"ד טור א': וכן הדין לגבי דחית שבת, דהנה בשבת דף כ"ט ע"ב חשיב שם — מפני רוח רעה, ובר"ה דף כ"ג ע"ב גבי הבא להציל לא חשיב שם זה, אך בתוספתא פ"ג דעירובין מוכח דגבי רוח רעה — רק הוא בעצמו יכול לחלל דזה רק דמיון לא בירור, [כמ"ש המאירי שבת כט, בתיאור מחלה זו: אמר הר"ם פי' רוח רעה קורין לכל מיני החולי הנקרא בערבי מלאינ"קוניאה כי יש מין ממיני החולי הנזכר שיברח החולה ויבדל מן הטבע האנושי הממוצע כשיראה האור או כשיתחבר עם בני אדם וישתעשע ותנוח נפשו בחשך ובהתבודדות ובעת ההשתוממות והדבר הזה נמצא הרבה בבעלי המרות, עכ"ל, ובסי' רע"ח: ויש בני אדם שידמו דמיונות בעת שינתם

ועיין מכילתא פרשת תשא דצריך קרא שחייב על שבת לאחר שעברה הסכנה — מכילתא דרבי ישמעאל כי תשא — מסכתא דשבתא פרשה א': ר' יהודה בן בתירא אומר, הרי הגוים שהקיפו את ערי ישראל וחללו ישראל את השבת, שלא יהו ישראל אומרי, הואיל וחללנו מקצתה, נחלל את כולה, תלמוד לומר מחלליה מות יומת, אפילו כהרף עין מחלליה מות יומת. [כלומר, אם שבת היתה דחוויה בגלל הסכנה איך היה עולה על דעתנו — "הואיל וחללנו מקצתה נחלל את כולה"? אלא ודאי דהמכילתא ס"ל דשבת הותרה לגמרי בגלל סכנה ולכן היה עולה על דעתנו הואיל והותרה — הותרה]. וזה נפקא מינה בין שבת לשאר איסורין [ששבת הותרה לגמרי ושאר איסורין רק נדחין מפני הסכנה, ולא הותרו לגמרי, ומפרש רבינו לקמן שבשבת אף מחלה שאינה סכנה עכשיו, אלא שאם לא נטפל בה עלול לבוא לידי סכנה — מחללים שבת, אך לא שאר איסורין].

החורת חסד מבאר מדוע נקטה המכילתא דוגמא כזו קיצונית "שצרו עכו"ם" כו', ולא סתם מעשה שכיח שאם הוצרכו לבשל עבור חולה, שלא יאמרו הואיל וחיללנו השבת נמשיך ונחלל כו', משום שרק במקרה כזה, שכל ישראל יצאו להלחם ועשו כל המלאכות וכו', יש הו"א הואיל והותרה השבת אצל כל ישראל כו', משא"כ במקרה פרטי].

ועיין בפסחים דף כ"ה ע"ב גבי אישתא צמירתא דהוה פלוגתא שם אם הוה סכנה אם לא — ^{נזירי חלוקה} מר בר רב אשי אשכחיה לרבינא דשייף לה לברתיה בגוהרקי דערלה — [בוטר זיתים קטנים, משום רפואה, דקסבר: מותר להתרפאות באיסורי הנאה], אמר ליה: אימור דאמור רבנן בשעת הסכנה, שלא בשעת הסכנה מי אמור? אמר ליה: האי אישתא צמירתא נמי כשעת הסכנה דמיא. [אישתא צמירתא — חולי שקורין מלוי"י (דלקת), צמירתא — חם, כמו דצמרה צמורי בבבא קמא]. ובע"ז דף כ"ח ע"א מבואר דזה סכנה ומחללין עליה את השבת ע"ש — אמר רב שמן בר אבא אמר ר' יוחנן: והאי אישתא צמירתא כמכה של חלל דמי, ומחללין עליה את השבת. [מכאן מוכיח רבנו שלגבי שבת כיון שיכול לבא לידי סכנה, מותר מעכשו לעשות הכל למנוע הסכנה, אבל לגבי שאר איסורין כגון ערלה נחלקו אם מותר מעכשו דהוי כשעת הסכנה או לא]. ובענינו כותב רבינו בקונטרס ההשלמה דף כ"ד טור א': כתבתי בח"א גבי אישתא צמירתא דע"ז דף כ"ח, ועי' יומא דף פ"ד ע"ב — בין להשקותו בין להברותו ע"ש ברש"י — [להברותו — רחיצה, שמא יבריא מאיליו]. אך כך, דהנה רבינו והראב"ד ז"ל בפ"ב מהלכות שבת פליגי גבי מדורה — [אבל אין עושין מדורה לחולה להתחמם בה. הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה אפילו בתקופת תמוז. והשיג הראב"ד: א"א ובפרק יום הכפורים (יומא פד) תניא בהדיא מחמין חמין לחולה

דרכי החוראה סימן ד ה

בשאר תמים חק לקבורה בקרקע שהיה הקבורה באיזה יום
 שהיה, ורק בהרצונו ב"ד מפורסם בקרא מיוב הקבורה באותו
 יום, ע"כ"ל לטובן הארון לא ידענו קבורה בקרקע מה"מ בשאר
 תמים ואינו רק מנהגו בנהגו לקבור בקרקע, ובני שה"ס פטרי
 איתנו מנהג לקבורה בקרקע, אם הוא אדם ממוס בזיוני או ממוס
 כפרה, ונ"מ היכי דאמר אל תקברני, אבל לטובן בני דקבורה
 בקרקע הוא ח"ע דבר מורה בוראי אין מקום לבטעות שה"ס,
 ודלוי אף אם אמר לא תשא לרשוני לו כהנה, מכל מקום חוק
 התורה לא אפשר לבטל:

ואין להקשות על הרמב"ם דבה"ט מנהגין פסק דגם שאר
 המינים בכלל אישור הלכה, והיינו לטובן הרחוקן בכל
 ובפ"ט מה"מ אצל פסק הקבורה מות טעה מן התורה בכל
 המינים משמע דפסקי לטובן מי, דבא הריבוי לתיב קבורה
 בקרקע, ואין חובי בערף אליבא דבני מה"י יש למור דהרמב"ם
 היה לו גריסת הילכת שביא הגאון מהר"י ברלין שבטובתו
 דלמקרא רחוקי מ"ל לחלקו ממו עובר בטוב ולא טעבה, ולטובן
 שני מ"ל דבין לא מהטעם למור עובר במלין ממו ועשה קאי
 לקבורה בקרקע ע"ש, ולא סגי בהנחתו הארון לבד דשפית
 ארון אינו מוציא רק מתישור הלכה, אלא שיהיה קרקע הוא
 ענין אחר ונלמד דמריבו לוי קבור וע"י שור וי"ד ה' קבורה
 ט"י כ"י ו' והרמב"ן ימיר בדבריו דכ' בספרו מורה שא"ס טכר
 הקבורה דמלין ממו עובר בטובה ול"ת, ולדלוי עטיות ארון
 לא טעיל להוציאו מירי הלנת ממו, ואפשר דגם זה הוא אליבא
 דק"ע כיון ממהוה מורה דעיקר קבורה הוא בקרקע, וכ"י
 ט"ל קבור בקרקע טוב הוי במלין, והדרא לאוסיבא קמא
 פ' תוס' (בבב"א י"ב ע"א וע"י ס"ח ע"א ומולין ג"ח ע"א)
 ע"כ פ' המריז אלוני על המדה כמה טכברתו פטעית דלכ"ע יש
 עשה וט"ל בהלנת תמים, ובפרט גם אנכי אפסתי הלנת תמים
 כי בטבול בלא בתי עוליהט שבירתו ובדמיוס יבטוב אלוני
 טעסה אסור מן התורה, לא מהא ולא מהמוס:

והירצו המטי של הרדב"ם סק מוקשה ביומר, בטב
 דבפחת ידע שה"ס דקבורה מ"ט מה"מ,
 ובדלוי אין בוחטין לו אם אמר אל תקברני אפילו מה"ס כפרה,
 אכן בעיניי שה"ס דאם קבורה המס כפרה ואמר אל תקברני,
 נהי דקוברין אותו ממוס קדוש מ"ע, ומ"ל לא יתכפר בקבורה
 אמרי גבשעט בכפרה זאת, ורצה הרדב"ם למצוא כוונת
 זאת בדבריו רש"י ע"ש ד"ה לא בעינא ופס"י, ואי נמי קברני
 לא מתכפר, ע"ש ופי"ס הרדב"ם דזה העש"ג כ' דהשמיט
 הרי"ף והרא"ש ע"י זאת, ממוס דלין כ"ח בזה לדינא דבין
 כך ובין כך ליריד קבורה מה"מ, ורקבעיני' כאן כהם טבוע
 לענין כפרת המת, והוי כהלכתא למחילא, והדרא לאוסיבא קמא
 המוסקים להביא ענינים כאלו שאין נפקותא מה"ס לדינא ע"ט,
 אולם גם דבריו אליו מחושים, באין פומר אותם, ופיעת שה"ס
 אי אפשר להמפרס לבטעותו, דע"כ דמטיקר דלין לא בעי שה"ס
 כאן, איך רצה שה"ס לפשטו, וא"כ ממוס בזיוני, דלא ממוס
 כפרה, הרי דיקים לא לרובי כפרה, ולטובת הרדב"ם הרי גם
 שה"ס ידע מזה דחוב לקבור המינים מקני דכתיב כי קבור,
 וענין בעייתו אם נתכפר בקבורה אם אמר אל תקברני לא
 בטעם מזה דלקברני' דדיקים, ואין הפטעות מענין הבטוי, כלל,
 ורואה אנכי כי דברים אליו ברדב"ם אינם מובנים לי כלל, מי
 יתן יועטינדי על כוף דעמו ואקטס פניו במורה ובמטאות קן:

ואולם כוונת רש"י ז"ל ב"ס, דלא נמי קברני' לא
 מתכפר, כ"ל דהיה קשה לרש"י דאף אם אחת
 דקבורה ממוס כפרה, והוא אמר אל תקברני, מ"מ מ"ס של
 מורה דהבן חייב לבכד אביו בחייו ולאחר מותו, ע"י רמב"ם
 פ"ו מה' מהר"ם ח"ו, וא"כ מ"ס כבופין לבניו שיקברו אביו
 למען יטבו נמת רוח לשתא, וע"י תוס' כאן שספקא בעיני זה,
 מהך דהמורכר קברו כופין חפטי פנס אטמפה, ומ"ס כבופין
 לבניו למען יתכפר אביו בקבורה, ומ"ס כבד רש"י כיון דלמר
 קן

בשאר תמים חק לקבורה בקרקע שהיה הקבורה באיזה יום
 שהיה, ורק בהרצונו ב"ד מפורסם בקרא מיוב הקבורה באותו
 יום, ע"כ"ל לטובן הארון לא ידענו קבורה בקרקע מה"מ בשאר
 תמים ואינו רק מנהגו בנהגו לקבור בקרקע, ובני שה"ס פטרי
 איתנו מנהג לקבורה בקרקע, אם הוא אדם ממוס בזיוני או ממוס
 כפרה, ונ"מ היכי דאמר אל תקברני, אבל לטובן בני דקבורה
 בקרקע הוא ח"ע דבר מורה בוראי אין מקום לבטעות שה"ס,
 ודלוי אף אם אמר לא תשא לרשוני לו כהנה, מכל מקום חוק
 התורה לא אפשר לבטל:

ואין להקשות על הרמב"ם דבה"ט מנהגין פסק דגם שאר
 המינים בכלל אישור הלכה, והיינו לטובן הרחוקן בכל
 ובפ"ט מה"מ אצל פסק הקבורה מות טעה מן התורה בכל
 המינים משמע דפסקי לטובן מי, דבא הריבוי לתיב קבורה
 בקרקע, ואין חובי בערף אליבא דבני מה"י יש למור דהרמב"ם
 היה לו גריסת הילכת שביא הגאון מהר"י ברלין שבטובתו
 דלמקרא רחוקי מ"ל לחלקו ממו עובר בטוב ולא טעבה, ולטובן
 שני מ"ל דבין לא מהטעם למור עובר במלין ממו ועשה קאי
 לקבורה בקרקע ע"ש, ולא סגי בהנחתו הארון לבד דשפית
 ארון אינו מוציא רק מתישור הלכה, אלא שיהיה קרקע הוא
 ענין אחר ונלמד דמריבו לוי קבור וע"י שור וי"ד ה' קבורה
 ט"י כ"י ו' והרמב"ן ימיר בדבריו דכ' בספרו מורה שא"ס טכר
 הקבורה דמלין ממו עובר בטובה ול"ת, ולדלוי עטיות ארון
 לא טעיל להוציאו מירי הלנת ממו, ואפשר דגם זה הוא אליבא
 דק"ע כיון ממהוה מורה דעיקר קבורה הוא בקרקע, וכ"י
 ט"ל קבור בקרקע טוב הוי במלין, והדרא לאוסיבא קמא
 פ' תוס' (בבב"א י"ב ע"א וע"י ס"ח ע"א ומולין ג"ח ע"א)
 ע"כ פ' המריז אלוני על המדה כמה טכברתו פטעית דלכ"ע יש
 עשה וט"ל בהלנת תמים, ובפרט גם אנכי אפסתי הלנת תמים
 כי בטבול בלא בתי עוליהט שבירתו ובדמיוס יבטוב אלוני
 טעסה אסור מן התורה, לא מהא ולא מהמוס:

סימן ה

וברהרי טמא בטוביא זאת דמהלדין אחרתי אכתוב
 לברוי איזה מקיבות עצמות בטוביא
 טע"ע ג"ל קאי איך בעי שה"ס קבורה ממוס בזיוני או כפרה,
 והרי היא מ"ע דבר מ"ד כי קבור ומה מועיל דבורי כזה
 סאל יקברתו, וראיתו לרדב"ם מ"ב ט"י ט"ס בתקלת רה
 למרן דלוי בעיניי שה"ס כאן אליבא דר' אחא דפליג על דרשא
 כי קבור תקברנו, ולדלוי אין לנו רמז לקבורה מה"מ, ובעי
 ק"ס לדידי' הנהגת הקבורה בנהגוס בו אדם, אם הוא ממוס
 בזיוני או כפרה, אולם דבריו גריבוס עיון גדול סהפעלס עיניו
 הטעוים מדברי רש"י במקומו, דגם אחריון דבכור מלכא
 שאל מר' מה קבורה מן התורה מנין, והטיב תקברנו, והטיב

דרני הדוראה סימן ה

יט

כן א"כ ראינו דלא ניחא ל"י בכפרה, וכמו דק"ל (כרימות ו' ע"א) דכלהו מודה היכי דלמחר לא יתכפר לי טמאית דליתו כחכמה ע"פ * ח"כ כן א"כ שומר דלא יקבור איתו והראה כי לא ניחא ל"י בכפרה א"כ אף אם קבור אינו מתכפר דהרי מבעט בכפרה זאת, ומכ"ל אין כאינן ג"כ להצניט, דמה מוטל שיקבור אחר שלא יעמו לו נחה רוח בקבורה, דהרי הקורא לא מתכפר לו דחמ מבעט בכפרה זאת, ומכ"ל בעי ה"ט ספור דלאס מחוס כפרה בומטין לו.

בגם * הנה חסד גדול ונכבד אחד שלא אמניו זה א"זה שמים זכר לו כמקור, מהיכן טבד רבינו הרמב"ם נוסדומוי' א"כ נקטפו על פני כל ספריו היקרים, והטעה דלוינו לטונו דספרו תורת נביאים משמע עיר בדתא, וסלק בין תימח כריסא למתח עונס, והנהו כלליס ועקריס, המי כליוו ממוין גאויחו יסודות, גסס יבראל לא יכונה אף טעסה וקייס כל מלוח התורה חובט כלבנות וכוון, ואלוסי ספחות מלוח התורה כן כלבנת וכן טעמ'ם, כלס מתמכהיקס רק מן עשיות ומיעוט, ואינן זכר גסס מעיניו המטובה, ולא עוד פסח הורנו מו"ל דכלכה רווחס מלוח אין לריכות כוונס, ומטעם המלות נבאריס לדי מטיפיק וזה, טיאל ידו חוב כמותל עליו, ומה זה שהורה הרב ז"ל במקומות אלו שמחוייבים להאמין, ואם לנשט שטענו לתי אונן עונסו נמקוח, ואם לנשט מעני סלינו מלאמין כי נלעס על זה מהס מפי הגבורס גרון תימח עונס, ואמחוו ייעונו כי כרז ז"ל לא טעמחו דאומר אלו כדנרגס, ואת דלוינו ארדי כי גבל ציחו לס הרמז"ס דחמן הכהן, וכל זו מדנריו לא טעלס מעיניו טכורים לכן אכרפ טיאלו לא מעלמות ולמנה צוה, עכ"ל הסכס הכולל הטולל - וזה א"כ הסנינו לו, ידע מעלת כבודו הרמס ובטאה כי גמלחי דרני רבינו מסיכייס נס גמלו העקריס לדני רז"ל, והכוו לנו מעמיקי הסמטת כזו לס דמקוח אחד לנדי כי לס נכרכס מקומות, כי כעלות שום מלוח לא ימכן נבדער המלוחס, שיאמני ע"פ סמלוה וזו עשיות כאלו, ויכוו מלימין גסליחס, ומוטיולס לעניינסי חכר תיחדו מטי' , וזמ"ע י"ד דהלכה סללו מלוח אין לריכות כוונס, היינו כוונס פרישות גסמח העשיה איננה נחובה, אכל ע"פ יס כן כוונס כלליס, כמלות אלו ינחו מפי ה' ומכריסו בעיניו דמקור דעלמו נכרודור ע"י הכפעלות הללו, והלינו כן דקבורה מכפר ואם סלד דלא ניחא ל"י דקבורה טוב אף אם קבור אינו מועיל לו לכפרה, וכך תתנה המורה דהטחט מכפר ויוס כיוור מכפר, ונכל זאת אף אם סה הקריז הטחטח לכמעט וכן התענה עידי' זקתו מקחל קודס, ואלס אינו מלאמין טחטחט וי"כ מכפר, טוב כלכה סללו דלינסי מכריס (כרימות ז' ע"א) ועיין יושלמי טרק דמסן דנבנותו ופרק נחמל דינאס עלגוחס צוה, ומילוקיסי טנין ככרפ וי"כ לכפרת הטחט, דדעת ח"כ דאמריסי אף אם יאמר לא ימכר כפרים מתייל אחיה, איז דוקא גאומר לא יתכפר, אכל מ"מ מלאמין גמלוח יבנתו, אכל נבצנטי ואינו מלאמין כלל, סאלו הענייסי מכריס, גמלו לניע ע"י מכפר ס' רמז"ס סוף פ"ד מהלכות סגוה, עוד ראינו (נמחות ח"י ע"ג) כל כן סלינו מורה געבורס, ח"י ענדורו פסולס אפי"ס טעסה כל האופניסי וההנאליסי כהשגיס גמלות עשיות כהקדן, ומוס נראה כי נוסף על הפעולות הסוכרותות נקיוס התורה, לריכסי גיכ כלמאין בעשיות כללו, נעלע וממניו וכן ראונו פ"ד פסי"ת ומעסיס נמחכס פסולס כלי זה מעשה קוף, וכל כריון מי סלינו מורה געבורה א"כ נעלע רסוח (עירובין י"א ס"א) ומי סלינו מלאמין כחשיבה טעלונטו על כלוחס חשיטס מפי כגזורה ע"פ, אף אם כהרז כדיונו גבל הספתיס ומרוחיה כחיעחו אסוכוס (רמז"ס פ"ג מהלכות חשיבה), ונפרט נענין כחניעות אמרינן (שנח ע"ג ע"ג) א"כ דחוי אנדנטי ומדינ לאו דלא גבלי' גמלוה לאו כלום עבדי, וכן אמרינן גיכ (מנכדרין ס"ה ע"א) שאני מדרג הוה"ל יעשינו גבל, ונפשי עיקרי חיינו הלא עלינו תלוי גונס שממכוין לגרך כהיח, סאמילו מנרג הסס כל היוס, ואין גלנו למפי מעלה הסמלה תח הסס ל"י, והנהנה גסס כמיוחד אינו מחייב ע"פ:

ומ"י הרב"ז דאספר לומר דבעיית ה"טס כן א"כ אלוה דר' שמטון דרריס ככ"מ עמיה' דקל, והוא האומר כאלן רחמ לקבורה מה"ט מנין דכ' כי קבור, ובעי ה"טס לדינ' מחיוב טעם נזויה חזרה הקבורה, אם טעם צווינו או מטוס כפרה, וע' למס חמנה פ"א מנ' וכו"כ ג"כ

כן

בגם * הנה חסד גדול ונכבד אחד שלא אמניו זה א"זה שמים זכר לו כמקור, מהיכן טבד רבינו הרמב"ם נוסדומוי' א"כ נקטפו על פני כל ספריו היקרים, והטעה דלוינו לטונו דספרו תורת נביאים משמע עיר בדתא, וסלק בין תימח כריסא למתח עונס, והנהו כלליס ועקריס, המי כליוו ממוין גאויחו יסודות, גסס יבראל לא יכונה אף טעסה וקייס כל מלוח התורה חובט כלבנות וכוון, ואלוסי ספחות מלוח התורה כן כלבנת וכן טעמ'ם, כלס מתמכהיקס רק מן עשיות ומיעוט, ואינן זכר גסס מעיניו המטובה, ולא עוד פסח הורנו מו"ל דכלכה רווחס מלוח אין לריכות כוונס, ומטעם המלות נבאריס לדי מטיפיק וזה, טיאל ידו חוב כמותל עליו, ומה זה שהורה הרב ז"ל במקומות אלו שמחוייבים להאמין, ואם לנשט שטענו לתי אונן עונסו נמקוח, ואם לנשט מעני סלינו מלאמין כי נלעס על זה מהס מפי הגבורס גרון תימח עונס, ואמחוו ייעונו כי כרז ז"ל לא טעמחו דאומר אלו כדנרגס, ואת דלוינו ארדי כי גבל ציחו לס הרמז"ס דחמן הכהן, וכל זו מדנריו לא טעלס מעיניו טכורים לכן אכרפ טיאלו לא מעלמות ולמנה צוה, עכ"ל הסכס הכולל הטולל - וזה א"כ הסנינו לו, ידע מעלת כבודו הרמס ובטאה כי גמלחי דרני רבינו מסיכייס נס גמלו העקריס לדני רז"ל, והכוו לנו מעמיקי הסמטת כזו לס דמקוח אחד לנדי כי לס נכרכס מקומות, כי כעלות שום מלוח לא ימכן נבדער המלוחס, שיאמני ע"פ סמלוה וזו עשיות כאלו, ויכוו מלימין גסליחס, ומוטיולס לעניינסי חכר תיחדו מטי' , וזמ"ע י"ד דהלכה סללו מלוח אין לריכות כוונס, היינו כוונס פרישות גסמח העשיה איננה נחובה, אכל ע"פ יס כן כוונס כלליס, כמלות אלו ינחו מפי ה' ומכריסו בעיניו דמקור דעלמו נכרודור ע"י הכפעלות הללו, והלינו כן דקבורה מכפר ואם סלד דלא ניחא ל"י דקבורה טוב אף אם קבור אינו מועיל לו לכפרה, וכך תתנה המורה דהטחט מכפר ויוס כיוור מכפר, ונכל זאת אף אם סה הקריז הטחטח לכמעט וכן התענה עידי' זקתו מקחל קודס, ואלס אינו מלאמין טחטחט וי"כ מכפר, טוב כלכה סללו דלינסי מכריס (כרימות ז' ע"א) ועיין יושלמי טרק דמסן דנבנותו ופרק נחמל דינאס עלגוחס צוה, ומילוקיסי טנין ככרפ וי"כ לכפרת הטחט, דדעת ח"כ דאמריסי אף אם יאמר לא ימכר כפרים מתייל אחיה, איז דוקא גאומר לא יתכפר, אכל מ"מ מלאמין גמלוח יבנתו, אכל נבצנטי ואינו מלאמין כלל, סאלו הענייסי מכריס, גמלו לניע ע"י מכפר ס' רמז"ס סוף פ"ד מהלכות סגוה, עוד ראינו (נמחות ח"י ע"ג) כל כן סלינו מורה געבורס, ח"י ענדורו פסולס אפי"ס טעסה כל האופניסי וההנאליסי כהשגיס גמלות עשיות כהקדן, ומוס נראה כי נוסף על הפעולות הסוכרותות נקיוס התורה, לריכסי גיכ כלמאין בעשיות כללו, נעלע וממניו וכן ראונו פ"ד פסי"ת ומעסיס נמחכס פסולס כלי זה מעשה קוף, וכל כריון מי סלינו מורה געבורה א"כ נעלע רסוח (עירובין י"א ס"א) ומי סלינו מלאמין כחשיבה טעלונטו על כלוחס חשיטס מפי כגזורה ע"פ, אף אם כהרז כדיונו גבל הספתיס ומרוחיה כחיעחו אסוכוס (רמז"ס פ"ג מהלכות חשיבה), ונפרט נענין כחניעות אמרינן (שנח ע"ג ע"ג) א"כ דחוי אנדנטי ומדינ לאו דלא גבלי' גמלוה לאו כלום עבדי, וכן אמרינן גיכ (מנכדרין ס"ה ע"א) שאני מדרג הוה"ל יעשינו גבל, ונפשי עיקרי חיינו הלא עלינו תלוי גונס שממכוין לגרך כהיח, סאמילו מנרג הסס כל היוס, ואין גלנו למפי מעלה הסמלה תח הסס ל"י, והנהנה גסס כמיוחד אינו מחייב ע"פ:

ובמ"א יראה הדרת כבודו כי בעשיות דרני מו"ל הולכים דנדרוה סגויה רחסי' נקיטנו עליו עול מלות והאמונה עמי' מלות אלו יושלמי מעיניו מנכרס ומעניו ה"ט, כוונס זאת נמולה לכל איסי יאמני

ודוא"ל וא"כ עומד בענייני הללו אמרינן להיעו לפני הקורא מה שהעלה מלודתי בטחתי וזאת דברימות והגדתי כלכה שנת מ"א ומ"ב אמרו א"כ לרימות ז' ע"א) דנראה מ"ל אף אם אמר לא תחברני כלל וזאת כפרה מלאמין אחיה, וקאמר ה"טס הדר ז"י רנח מהסוה מה שמתרג לטון הבנייתא יכול יהא יוס מכור מכפר על גניס ואינוס גניס, דהכי' אינסי טריס דלא יתכפר לו טמאית, והתוס' יעסיס התעוררו דעדיין לא ידענו דהדר ז"י, גבל עת סלח טימנוו אמנו דני אחד אשר יורה על זה הורלס טלימה, שמתרג דרניו התחורסס לרפאנוסי, ודחקו מגוד ריון דממך לטון כבנייתא עלי מהס מ"ל כן, ועוד זאת יס להטעור דנסי' (שנעוסי) י"ג ע"א) אימח גיכ לטונוס זאת דרמי ה"טס דר' יבודה אדל' יהודסי, דכלן מ"ל א"כ לא התענסי ולא קרלו עקרב קודס יו"כ עכר כבנייתא השניס סוכר ר"י דלינו מכפר על סלינו טעם, ומטעם סא הוה כרזי ויודסי נגדת דיומי. רגילו אחיה הכי כרז דיומי לני ינח ל"י כן, והוא סוכרס גסנונוס, אלוסי נבנותו כריכ"ס ינון דכל טע' ת"ס וזע' ת"ס מכפר, וע' מהר"י טרני' ודאמרו סרמו לו כן, ובעיקר הדני יס פלוגתא ידיוטלמי גסנונוס פ"ה וימחל פ' נכרס, ויוטלמי פרק חלק א"כ יו"כ למכר כל היוס או כל סמל, כל סטוה גי'ס, ועיין גיכ (כרימות ח' ע"ג) ומאן למה לן דיו"כ כולי ימחל סכרפ וימחל כולי ימחל מנודתי, מ"ל חתימה סל היוס מכפר ע"פ, ונכל זאת למס דקרקק נסיסי דכרימות דכל טע' ת"ס וזע' ת"ס מכפר דן א"כ ענין לק"י דכל, לכן ילל לימח סקדסיס

דרכי ההוראה סימן ו

יקרתו הניעונו עם הכנסת שבת, טרם חמישי עיני מלך נעימת אריכת דבריו, חשיב מיד להוסיף מלמד העבור על זה כמבטוי במכתבי הקודש המדע אשר מן המורה, הנה כל כמבטוי ערלה וכלאום וסבול לא ריחה, כי אם המדע, כי וחקרים אמתוים בראוי להיות מחקרים המורים ונזהרו מלמחמתו פתחו ולחשבו קולותו לכריזי עמינו, אשר אותם הם מכתבים, ולא יתאזרו סדק בחושב על פקדות, יבראו מן על פני ערץ, וריחה רוח"מ בנמשות מיימתי בתלך ד' בה' שמויה על דבר קל יאסא אהה פון יאסא רגליה כמתה אמתו כמב וו"ל מן לבך לדברים, כי יאסא פרוצות גדורים ואום הישר בעיניו יעשה, כי יתלו הדבר בגדולוים, ויקראו בו שועלים, אנו כמבטוי הלכת ממיס ים בו עשה ולא תעשה כי על כל שנים הרמב"ן כתב כן, ואין פקודתה לרינה בזמן הזה לרינה, ועוד להעלות האיסור * וזרזי ניה נמלה בדיעה דמזיה פות ואיר שכ' בכל עיקרו אינו רק מדרבנן ואין מגליו הדבר, כי בעבור"ר רבו אלו בזמנינו עד שימרו אין אנו מוסיף ללדבר רבנו לא זזה, ובטוה"ר הגאון בעל נודע ביהודע נכסל בזה במה שר"ס וסוף להמיר בשעת הדחק ובתפסי מרובה כמיבת גוי במאות בשבת, ונעזר זמיעה דמיו' במח"א הלכות שבת סי' ט"ו שכתב לגמול לא דלורייתא, והוא ישה פסק למחון במחירה

קן בשוב קי' זאת פ"ס, אכן דבריהם י"ע בעיני, דהרי אמרין בהדיא (מההדין ק"א ע"א) כלאו דלא יריבה ולא יסור היכי דמסורם בצורה העטס, גם ר' יהודה מודה להעטס עיקר לעשותו מאזי מדתקב בחצוה זמל, וגם באן כיון שפוטוס במורה כי קללת אליהם מלוי עליו, ורס' רמי' מוחס פ"א תאז ורמב"ן ע"א דזוה הטעם לתרו' שאר ממיס, וא"כ איך אפשר למקור קבורה מטאס בזויו או כפרה, דלס אמרין דמרבינן גם שאר ממיס, א"כ גם באן ככלל המקרא, ומה יועיל במחירנו שאל יקברוהו, למרי דמית יהיה קללת אליהם מלוי, ובתשובה לתכס אחד הארכתי :

סימן ו

- וזה אשר חשיב טור העטס בקרע פ"ג הגאון מפ"ב :
- שילית פרעשכורג ע"ס"ק י"ב אדר טז מקצ"ו לפ"ב :

שלום ובל טוב ליריד נפשי הרב הגאון הגדול הצפורשם הטפלג כש"ת טוהר"ר צבי הרש חיות נ"י אב"ד ור"מ דק"ק זאלקווי יצ"ו :

בהקדים דברי הכתיב שנועוה עובד ג"כ נרביע"ס סה ליטש קושת התוס' עמי רנשי' דרבייתות, הכי אפשר לוקומן חן דיו"כ כו"א דאפילו לא המעה יו"כ מכפר, היינו נעשה הטונה אח"כ, אצל גזל עשה השונה, פמרה גרייתא יסיה דמינו מכפר על שאינו שנים, וכי ארמינן כיון דמיה פ"ג דיו"כ לינו מכפר על אינו שנים, אי"כ נזיהו זה טלף הפעשה נזי"כ ועשה מלאכה, סבוב כמעט וחומר לא יתכפר על יו"כ דהרי לאינו שגנו על דם כל מורה, ואינו עושה הארון לקדושת היום ע"ש, והכנה אפילו לגבי דרס"ל דיו"כ מכפר לא אינו שנים, מ"מ ויכל גומד דנעטע מורה דמיו המכר כיון שאינו ממתיך בפרת היום, והא דמזיה ס"א"ס דברת דיומי לרבי משכחת בצליל אומלל ומקו"ו"ל אקמר דמשכחת נעטע, והרי לאינו דמוקי בטנה ראשונה דרביית דמייגרי נעטע די"ל דעד כלןהו נעטע רק דזריגט סאטול וסאיה אומר היקר דת הים, אצל גזל נזיקרי נעטע, אצל גזל נזיקרי נעטע, אצל גזל נזיקרי נעטע, ואלום תליא טה א"כ יו"כ מכפר כל רגע ורגע, א"כ חף אם נרגע האת שאוכל בשותה מיקרי נעטע, מ"מ אחר זה פסק שות מכפר רגע פסליה, וע"פ יו"כ תאז ג"כ דקאמר ס"א"ס לרבי משכחת דלכל אומלל וקו"י, דלא הוי שעות לפקורי, ופרס"י דלא היה שעות מיי"כ לכפר, ונלאויה נמה לרבי שיעור טעה אח"כ, ולמה לא ימכפר נרגע זמל עמלה שאוכל ועיין דריע"א שאתעורר ג"כ ב"ס, אצל ופי ה"ל יוסף לרבי מורה בשעת באוכל וסאיה נקרא נעטע ואינו מכפר, ועפ"ן באכיל אומלל ומתקיה בשעת הא"י"ה אינו מתכפר דמיקרי נעטע ואינו ע"ד מלך היה פור רגע אחת לכפר ע"ה, חזל אסכימא ויכסיופור מכפר דוקא כל היום מתמילתו ועד סבוב רק שעה נמה שלם מוכרח ונחון ונכפרת יום כיתור וכל כל רגע, א"כ משכחת לרבי משכחת נזיקרי נעטע, וזוהו מכפר רגע זמל, ואזנ אח"כ ג"כ לא יוכל להכבד דרי"כ מכפר מתחלתו ועד סובוב גלי הפטה, ונרגע שאכל והיה נעטע לא ה"ס יבול להכבד, וזוהו גם סא"ר היום לא פלג לכפר דהרי נחמר מן עטע נמה פלם אותו רגע שהיה נעטע וזה כיון מאר * והנה כשנעטע דלא עקף ס"א"ס רק לתרן רומי' דנדייתא האמר ס"א"ס כשעיתות כרת דיומי לגבי יו"כ נדייתא ס"א"ס כשעיתות ס"א"ס דהדר ציה רבא וס"א"ס דנעטע אינו מכפר, ועמ"י זה הור"ך לפרע דכל טעמי' ושעמי' מכפר, דלס מכפר דק כל היום מתחלתו ועד סובוב, אין נהא"ס לרומי' דנדייתא שמיני דעי' הרגע שהיה מונע נחמר מן זמן הפכרת רגע אחת, ועל"פ תורכר דנרגע שכלל הוי נעטע ומעטע אין מכפר, ומכזה עפ"י דרבה ס"ל דנעטע אינו מכפר וזרזי ניה רבא מתרן * וי"כ

הגה

לא חשבה להיג"פ קי' מורה מאור דמתי דוקא ס"א"ס אלינה דרבי' לגמול דרביס רחוקים על כרת ויום כיתור באינו אומלל וחוקי' וכדושה, והכי ינומה פ"ד ע"א (ע"א) פתרינן על התנהגות דאשת אום כיתור מכפר אין כרת מכפר, ינומה דלא ברזי וא"כ כרת על ה"ע עשה הטונה דין לא עשה הטונה ס"ל דיו"כ מכפר, ומשני ס"א"ס אשת אשני, ומשני אפילו לגבי כיון דמילי שופר מ"מ מכפר ע"ס, וא"כ משכחת נעטע לרבי כרת דיומי היכי דאמר אשתא ויום כיתור מכפר דנכתיב ג"ג מ"ב דאין יום כיתור מכפר ולר"ך עיין גרול בעניני :

ק"א * עמ"י לא ארזן בעיני המלכות. דמותר להעלות האיסור ולומר עו אימור לית גרידת טוהא בעשה ולי"ה, הנה לאינו אש"פ * עמ"י וי"ש התורן אצל ח"ל ע' רמ"י ע' המעטות (מההדין פ' ד' מ"ה) נענשי עריות כתב בחלופע דרבינו וזכר הסו"ב כ"ג מי"ס